

ՀԻՆԳ ՇԱՐԱԹ ՕԳԱՊԱՐԿԻ ՄԷՁ

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԿՈՒԹԻՒՆ ԵՐԻՑ ԱՆԳՂԻԱՑԻՈՑ

ՅԱՓՐԻԿԷ

(Տէս Էրէս 342)

ԳԼՈՒԽ Ե.

Քենդտիկ երազները. — Յոգնակի յօդեր ու դերանուններ. — Տիքին քեղադրութիւնը. — Ափրիկեան աշխարհացոյցին վրայ պտոյտ մը. — Ինչ որ կարկինի մը երկու ծայրերուն մէջ կը մնայ. — Արդի արշաւանքներ. — Սրիք ու կրէնդ. — Քրաքֆ, տը Տէքըն, տը Հայկին:

ՏղդորՖէրկըսըն գործունէութեամբ իր չուելուն պատրաստութիւնները կը շտապեցնէր: Ինքն անձամբ կ'առաջնորդէր օդապարկին շինութեանը, մէկ քանի փոփոխութիւններ ընելու ուշ դնելով, որոնց վրայ կատարեալ լռութիւն մը կը պահէր:

Շատոնցուրնէ 'ի վեր արդէն արաբերէն լեզուն սորվելու տուած էր ինքզինքը, ինչպէս նաեւ ուրիշ այլեայլ մանտիներէն բարբառներ. որոնց մէջ իր բազմալեզուեան յարմարութեամբը՝ շատ ու փոյթ յառաջադիմութիւն ըրաւ:

Բայց սակայն իր որսորդ բարեկամը և ոչ ոտնաչափիւ իրմէն կը հեռանար. անշուշտ կը վախնար որ չըլլայ թէ տղդորը առանց իրեն բան մը զուրցելու թռչի երթայ. ասոր վրայօք ստէպ համոզիչ խօսակցութիւններ ընելու զանց չէր ըներ անոր, բայց անոնցմով անկարելի էր համոզել զՍամուէլ Ֆէրկըսըն, և միշտ այս խօսակցութեանց վերջ ոգեշարժ աղաչանքներ կը փախցընէր, որոնց՝ ետքինս ամենեւին անդգայ էր: Տիք կը զգար որ իր տղդորը մատուրներուն մէջէն կը սահէր:

Խեղճ սկովտիացին, իրաւցընէ որ ցաւակցութեան արժանի էր. ալ երկնից կապուտ կամարը չէր կրնար դիտել առանց ահաւոր վարհուրանքներ զգալու. քնացած ժամանակը կարծես թէ

գլխու պտոյտներով կը տատանէր, և ամեն գիշեր իրեն կ'երևար՝ որ ահագին բարձրութիւններէ վար կը կործանէր:

Ուստի և այս ալ աւելցնելու ենք, որ այս սաստիկ ցնորական արհաւիրաց առտեն, մէկ կամ երկու անգամ անկողնէն վար ինկաւ: Ասոր վրայ իր առաջին փոյթը այն եղաւ՝ որ վազէ Ֆէրկըսընի ցուցընէ գլխուն վրայ ընդունած մեծ հարուած մը:

— Եւ սակայն, ըսաւ անոր անկեղծ սրտիւ, իրեք ոտք բարձրէն էր. իրեք ոտք և ոչ աւելի. և ասանկ ուռոյց մը ըլլայ. դու կշռէ հիմա:

Այս լի տխրութեամբ թելադրութեանէն սիրտը չշարժեցաւ:

— Մենք վար պիտոր չիյնանք, ըսաւ անոր:

— Սակայն եթէ իյնալու որ ըլլանք:

— Չիյնանք պիտոր:

Այս պատասխանը անանկ լուրջ էր, որ ֆէննրտի ալ ուրիշ զուրցելու բան մը չունեցաւ:

Բայց այն որ մասնաւորապէս զՏիքը կը զայրացնէր, այս էր, որ տղդորը դինքը իրր առանձին անձ մը չէր համարեր. ալ զինքը անհրաժեշտ ընկեր կը կարծէր իր օդային ճանապարհորդութեան մէջ: Այս ալ անտարակուսելի էր: Սամուէլ՝ անձնական դերանունն յոգնակի առաջին դէմքը՝ չարաչար կը գործածէր:

— «Մենք» կը յառաջադիմենք..., «մենք» պատրաստ պիտոր ըլլանք..., «մենք» չուենք պիտոր...

Նոյնպէս նաեւ ստացական ածականին եզակին.

— «Մեր» օդապարիկ գունտը..., «մեր» նաւակը..., «մեր» արշաւանքը:...

Եւ նաեւ յոգնակին անխնայ:

— «Մեր» պատրաստութիւնները..., «մեր» գիւտերը..., «մեր» վերեւները:...

Տիք թէպէտ և հաստատուն միտքը դրած էր հետը չերթալու, այլ վրան մտածելով միայն սարսափէն սարսուռ կը զգար, սակայն չէր ուզեր իր բարեկամին շատ հակառակիլ: Մանաւանդ

Թէ ստոյգն ըսելու համար, առանց գիտնալու թէ ինչո՞ւ, Էտիմպուրկէն շատ մը զգեստներ բերել տուած էր լսելեայն ծածուկ, և նաև իր որսորդութեան ընտրելագոյն հրացանները:

Օր մըն ալ, յետ հասկնալուն՝ որ անպատկառ բարեբաղդութեամբ մը՝ հազարին մէջէն մէկ հաւանականութեամբ մը կարելի էր փորձերնին յաջող ելք մը ունենալու, ինքզինքը տղորդորին կամաց հպատակ ձևացուց. սակայն ճանապարհորդութիւնը կրցածին չափ ուշացնելու մտօք՝ ամեն տեսակ հնարաւոր փախուստներու ձեռք վարկաւ: Արշաւանքին օգտակարութեանը և պատեհութեանը վրայ խօսեցաւ... Այդ նեղոսիականց գիւտը արդեօք ճշմարտապէս կարևոր էր... Արդեօք անով իրապէս մարդկութեան օգտին համար աշխատած կ'ըլլային... Ետքը ետքը, Ափրիկէի ժողովուրդները յետ քաղաքակիրթ ըլլալու՝ միթէ երջանկագոյն պիտոր ըլլային... Արդեօք ստոյգ էր որ այն ժողովուրդները աւելի քաղաքակիրթ չէին քան ղերոպացիս... Թերևս: — Եւ դարձեալ կարելի չէր դեռ սպասել... Անշուշտ ժամանակ մը պիտոր դար որ կարելի պիտոր ըլլար աւելի նուազ վտանգաւոր կերպով Ափրիկէն քալել անցնիլ... Մէկ ամսէն, վեց ամսէն, տարուան մը միջոցին մէջ անշուշտ ան կողմերը արշաւող մը կրնար գալ...

Բոլոր այս թելադրութիւնները իրենց նպատակին բոլորովին հակառակ ազդեցութիւն մը կ'ընէին, ու տղորդորը անհամբերութենէն կ'եռար:

— Թշուառ Տիք, սուտ բարեկամ. կ'ուզես ուրեմն որ այս փառքը ուրիշները ստանան: Պէտք է ուրեմն որ անցեալս ստեմ. պէտք է արդեօք երևակայեալ վտանգներէ փախուստ տամ. պէտք է ուրեմն վատ տարակուսանքներով փոխանակեմ՝ Անգղիոյ տէրութեան, և լոնտրայու ալքոնի ընկերութեան ինծի ըրած այնչափ շնորհաց:

— Բայց..., կանչեց ֆէննըտի, որ այս շաղկապս շատ գործածելու սովորութիւնն ունէր:

— Բայց, յաւել ըսելու տղորդորը, չես գիտեր որ իմ ճամբորդութիւնս արդի ձեռնարկութեանց յաջողութեանը օգնելու պիտոր զուգընթանայ: Չես գիտեր որ նոր արշաւողներ գէպ 'ի Ափրիկիոյ կեդրոնը առաջ կ'երթան:

— Սակայն...

— Ինծի մտիկ ըրէ, Տիք, և աչքդ այս աշխարհացուցին վրայ տար:

Տիք համակամութեամբ աչքերը աշխարհացուցին վրան ձգեց:

— Նեղոսին հոսանքէն վեր ելիր, Ըսաւ ֆէրկըսըն:

— Կ'ելլեմ, պատասխանեց հլութի Սկովտիացին:

— Հասիր կոնտղոր:

— Հասայ:

Եւ ֆէննըտի կը մտածէր թէ սրչափ դիւրին էր այսպիսի ճանապարհորդութիւն մը աշխարհացուցին վրայ:

— Այս կարկինիս մէկ ծայրն առ, Ըսաւ տղորդոր, և այս քաղքիս վրայ՝ որ միայն ամենէն քաջերը հազիւ կըրցեր են անցնիլ՝ հանգչեցուր:

— Հանգչեցուցի:

— Եւ հիմա ափանցը վրայ Զանդիպար կղզին փնտռէ, 6⁰ հարաւային լայնութեան:

— Ահա հոս է:

— Հիմա այս զուգահեռագծէն առաջ գնա, ու ֆագէհ հասիր:

— Եղաւ, հասայ:

— Երկայնութեան 33⁰ աստիճանէն ելիր մինչև Ուգէրէուէ լճին մուտքը, մինչև այն տեղն՝ որ Սիք տեղակալը կանկ առաւ:

— Ահա հասայ. քայլ մըն ալ անդին առնելու ըլլայի լճին մէջ պիտոր իյնայի:

— Աղէկ. լճափանց վրայ բնակող ժողովրդոց տուած տեղեկութիւններէն գիտես ինչ կրնայ մէկը ենթադրել:

— Ոչ, անտարակոյս:

— Այս լիճը, որուն ստորին ծայրը՝ լայնութեան 2⁰, 30⁰ ին տակը կը գտնուի, պէտք է նմանապէս հասարակածէն վեր երկուք ու կէս աստիճան տարածուի:

— Յիրաւի:

— Արդ այս հիւսիսային ծայրէն ջրի հոսանք մը կ'ելլէ որ 'ի հարկէ պէտք է նեղոսին հետ միանայ, եթէ նոյն ինքն նեղոսը չէ:

— Ահա այդ հետաքրքրական է:

— Արդ կարկինիդ երկրորդ ծայրը այս Ուքէրէուէ լճին ծայրին վրայ դիր:

— Դրի, բարեկամ Ֆէրկըսըն:

— Ո՛րչափ աստիճան կը համրես այս երկու ծայրերուն մէջ:

— Հազիւ երկու:

— Եւ գիտես, Տիք, այդ երկու աստիճանները որչափի կը հաւասարին:

— Բոլորովին անգէտ եմ:

— Այդ՝ հազիւ թէ հարիւր քսան մղոն¹ կ'ընէ, որ է ըսել ոչինչ մը:

— Գրեթէ ոչինչ մը, Սամուէլ:

— Արդ այս ատենս որ կը խօսինք գիտես ինչ կ'ըլլայ:

— Ոչ, հաւտա՛ խօսքիս:

— Աղէկ, քեզի ըսեմ: Աշխարհագրական ընկերութիւնը շատ կարևոր կը համարի այս լճին քննութիւնը՝ զոր Սբիք հազիւ թէ կրցեր է տեսնել: Իր պաշտպանութեամբը, տեղակալը, որ արդ գնդապետ Սբիք է, զիրէնդ գնդապետը՝ Հնդկաստանի բանակէն՝ իրեն ընկերացուցեր է, և երկուքը ընկերաբար բազմաթիւ արշաւող խմբի մը գլուխ անցած են հետերնին առատ պարէն ընդունած ըլլալով: Իրենց յանձնուած է որ լճէն վեր ելլեն ու մինչև Կոնստանդուպոլիս հասնին: Հինգ հազար լիրայէ աւելի օգնութիւն մը տրուած է իրենց, և Բարեյուսոյ գլխոյն կառավարը՝ իրենց հրամանին տակը Հոթէնթացի զինուորներ ձգած է: 1860ն հոկտեմբերի վերջերը Չանզիպարէն ելան գնացին: Այս ատենս, ճոն Բիթլըրիք անգղիացին, որ խարթում վեհափառ թագուհւոյն հիւպատն է, Արտաքին Պաշտօնարանէն գրեթէ եօթը հարիւր լիրա ընդունած է. ասով խարթում շոգենաւ մը պիտոր կազմէ, պէտք եղած պաշարներով պիտոր պատրաստէ ու ելլէ անով Կոնստանդուպոլիս պիտի երթայ. հոն Սբիք գնդա-

պետին կարաւանին սպասէ պիտի ունոր պաշարները հոգայ:

— Շատ աղէկ մտածուած է, կանչեց ֆէններտի:

— Կը տեսնաս որ ժամանակը նեղ է, եթէ կ'ուզենք այդ քննութեանց աշխատութեանցը մասնակից ըլլալ: Եւ այս բոլորը չէ. մինչդեռ ոմանք ստոյգ կերպով նեղոսին ակունքը գտնելու կը փութան, ուրիշ ճանապարհորդք աներկիւղ դէպ 'ի Ափրիկիոյ սիրտը կը քալեն:

— Ոտքով, կանչեց ֆէններտի:

— Ոտքով, պատասխանեց տղքդորը առանց խօսքը ուղղապէս հասկնալու: Տղքդոր ֆրաբֆ միտքը դրած է ճոպէն ելլելով՝ որ հասարակածին տակը դրանուող գետ մըն է՝ դէպ 'ի արեւմուտք առաջ երթալ: Տը Տէքըն պարօնը Մոնպազէն ելեր է, պտըտեր է ֆէնիա ու ֆիլիմանճարո լեռները, ու դէպ 'ի կեդրոնը առաջ կ'երթայ:

— Ոտքով միշտ:

— Միշտ ոտքով, կամ շորուոյն կռնակը հեծած:

— Բոլորովին նոյն բանն է ինծի համար, ըսաւ ֆէններտի:

— Վերջապէս, ըսաւ դարձեալ տղքդորը, պարօն տը Հայկլին, փոխահիւպատ Աւստրիոյ 'ի խարթում, շատ մեծ արշաւանք մը կարգեր պատրաստեր է, որուն առաջին նպատակն է Ֆոկլ ճանապարհորդը փնտռել, որ 1853ն Սուտան զրկուեցաւ տղքդոր Պարթին աշխատասիրութեանցը ընկերանալու համար: 1856ն Պուրնուէն ելաւ, ու միտքը դրաւ այն անծանօթ աշխարհքը քննելու, որ Չատ լճին և Տարֆուրին մէջ տեղը կը ձգի. այլ այն ժամանակէն 'ի վեր դեռ չերեցաւ: 1860ն յունիսին մէջ Աղեքսանդրիոյ հասնող նամակներէն լսուեցաւ՝ որ վատայի թագաւորին հրամանաւ սպաննուեցաւ. սակայն տղքդոր Հարդմանէն առ ճանապարհորդին հայրը գրուած ուրիշ նամակներէն կը զուրցուի, Պուրնուի Ֆելլահի մը խօսքերուն նայելով, որ Ֆոկլ վարա պարզ գերեալ վիճակի

1 Յիսուն փարսախ:

մէջ կը գտնուի, որով ուրեմն ամեն յոյս կորսուած չէ: Սաքս-Քապուրկ-կօթա թագաժառանգ իշխանին նախագահութեամբ առանձնաժողով մը ձևացած է, որուն քարտուղարն է Բէդերման բարեկամս, և ազգային դրամաժողովով մը արշաւանքին ծախքը հոգացուեր է, որուն շատ մը գիտունք ընկերացեր են. պարոն Հայկլին յունիսի մէջ Մասուհէն ելեր է, մինչդեռ մէկ կողմանէ Ֆոկլին հետքը կը փնտռէ, Նեղոսին և Չատին մէջ տեղը գտնուող բոլոր երկիրը քննէ պիտոր, որ է ըսել Սքիք գնդապետին քննութիւնները տղքդոր Պարթի քննութեանցը հետ միաբանեցնէ պիտոր: Եւ այն ատեն Ափրիկէն արևելքէն արևմուտք քալուած պիտոր ըլլայ¹:

— Աղէկ ուրեմն, կրկնեց նորէն Սկովտիացին. որովհետեւ բոլոր այս ճամբորդութիւնները ասանկ աղէկ շաղկապած գործը առաջ կը տանին, ինչ ընելու կ'երթանք մենք այն տեղուանքը:

Տղքդոր Ֆէրկըսըն պատասխան չտուաւ այս խօսքին, ու միայն ուսերը ցընցելով բաւականացաւ:

ԳԼՈՒԽ Զ.

Անկարեկի ծառայ մը. — Լոսերագին արքանակները կը տեսնէ. — Տիր ու ճոյ հակառակախօսք. — Տարակոյսն ու հաշատրը. — Անցքը. — Ճոյ-Ուէլլիքըրն. — Կես-պսակ դրամ մը կ'ընդունի:

Տղքդոր Ֆէրկըսըն ծառայ մը ունէր՝ որ ճոյ անուանակոչութեանը՝ անյապաղ կը պատասխանէր. սքանչելի բնաւորութեամբ մէկ մը, որ իր տիրոջը վրայ բացարձակ վստահութիւն մը և անսահման հպատակութիւն մը դրած էր. որ դեռ տէրը չհրամայած՝ ինքը կը կանխէր կատարելու անոր հրամանները,

¹ Տղքդոր Ֆէրկըսընի երթալէն ետքը իմացուեցաւ որ պարոն տը Հայկլին, մէկ քանի վիճաբանութեանց պատճառաւ, փոխանակ իր արշաւանքին որոշուած ճամբան բռնելու՝ ուրիշ ճամբայ մը բռնեց, և իր տեղը նոյն արշաւանքին հրամանատար պարոն Մուզինկէրը որոշուեց է:

շատ խելքով մեկնելով զանոնք. Քալէպ մը՝ այլ ոչ խանչող, և միշտ զուարթաբարոյ. եթէ զինքը մասնաւոր շինել ուզած ըլլային, չէին կրնար ասանկ աղէկ յաջողել: Ֆէրկըսըն բոլոր իր կենաց ամենամանր պիտոյքներն իսկ իրեն յանձնած էր. և իրաւունք ունէր: Հազուադիւրս և համեստ ճոյ. ծառայ մը՝ որ քուկերակուրդ կը պատրաստէ, և իր ճաշակին համեմատ քուկդ ալ կը կարգադրէ, որ քու արկղդ կը կոխէ առանց մոռնալու ոչ գուրպան և ոչ շապիկը, որ ոչ միայն բանալիներդ ձեռքն են՝ այլ գաղտնեացդ իսկ հասու է, առանց իր չափէն ելլելու:

Բայց նաև տղքդորը ինչպիսի մարդ համարեալ էր ճոյին առջին. ինչպիսի յարգութեամբ և ինչ վստահութեամբ կ'ընդունէր անոր որոշմունքները: Մէյ մը Ֆէրկըսըն խօսեցէն ետքը՝ խենդ էր այն որ պատասխան տալ ուզէր: Ինչ որ կը մտածէր՝ արդար էր. ինչ որ կը զուրցէր՝ իմաստուն. ինչ որ կը հրամայէր՝ կատարելի. ինչ բանի որ ձեռք կը զարնէր՝ կարելի. ինչ որ կը լմնցնէր՝ զարմանալի: Կրնայիր կտոր կտոր ընել զճոյ (որ անշուշտ բնութիւնդ չէր տաներ) առանց անոր տիրոջը վրայ ունեցած կարծիքը փոխել տալու:

Անոր համար երբ տղքդորը օգու միջէն Ափրիկէն անցնելու մտածութիւնն ըրաւ, ճոյին առջին եղած կատարուած գործ մը համարեցաւ. ալ արդեւ չկար. այն ժամանակէն որ տղքդոր Ֆէրկըսըն ճամբայ ելլելու որոշած էր՝ կրնար համարուիլ իբր հասած — իր հաւատարիմ ծառային հետ, վասն զի այս բարի տղան առանց երբեք խօսք մը եղած ըլլալու, գիտէր որ ինքն ալ ճանապարհորդակից պիտոր ըլլար:

Միւս կողմանէ իր խելացիութեամբ և զարմանալի երազութեամբը շատ օգտակար ծառայութիւններ պիտոր ընէր: Եթէ երբեք հարկ ըլլար կենդանաբանական Պարտիզին կապկաց համար, որ արդէն շատ կիրթ են, մարմնակիրթութեան ուսուցիչ մը ընտրել, ճոյ անշուշտ կը հասնէր այն պաշտօնին: Ցատքել,

մագլցել, թռչիլ, հազար ու մէկ անկա-
րելի կրթութիւններ ընել, սնոտի խաղ
մըն էր իրեն համար:

Եթէ Ֆէրկըսըն գլուխն էր և ֆէննը-
տի բազուկը, ճոյ ձեռքը պիտոր ըլլար:
Արդէն շատ մը ճանապարհորդութեանց
մէջ տիրոջը ընկեր եղած էր, և իր ճա-
շակին յարմարացուցած գիտութեան
ներկ մը ստացած էր. բայց իր գլխա-
ւոր պարծանքը քաղցրաբարոյ փիլիսո-
փայութիւն մըն էր, ազնիւ ամենալա-
ւութիւն մը. ամենայն ինչ դիւրին կը
գտնար, տրամաբանական, բնական, և
հետեւաբար բոլորովին անծանօթ էին
իրեն ուրիշի վրայ մեղադիր ըլլալ կամ
տրտնջել:

Բաց 'ի ուրիշ յատկութիւններէ,
նշանաւոր էր իր տեսողական կարողու-
թեամբը որ արտաքոյ կարգի հեռատես
էր. Մէօսդիլինի հաւասար, որ ֆէբլէրի
ուսուցիչ եղած էր, հազուադիւտ կա-
րողութիւնն ունէր, առանց դիտակի
օգնութեանը լուսնթագին արբանեակ-
ները տեսնելու, և բազմաստեղաց խմբ-
բին մէջ տասնըորս աստղ թուելու, ու
րոնցեպքինները իններորդ մեծութեամբ
են: Սակայն ասով ալ սնապարծ չէր
ըլլար. մանաւանդ թէ հեռուանց քեզ
տեսնելով կ'ողջունէր, և ըստ դիպաց,
աղէկ գիտէր աչքերը գործածելու:

Գիտնալով ուրեմն այս մեծ վստա-
հութիւնը՝ որ ճոյ տղքդորին վրայ ունէր,
պէտք չէ զարմանալ եթէ իր և ֆէննը-
տիի մէջ անդադար վիճաբանութիւններ
կ'ըլլային, թէպէտ և անոր պէտք ե-
ղած յարգութիւնը տալէն զանց չէր
ընել:

Մէկը կը տարակուսէր, միւսը կը
հաւատար. մէկը լուսաւորեալ խոհե-
մութիւնն էր, միւսը կոյր վստահու-
թիւնը. տղքդորը տարակուսի ու հա-
ւատոյ մէջ տեղը կը գտնուէր. այլ ես
պէտք է ըսեմ որ ոչ մէկին փոյթ էր և
ոչ միւսին:

— Էյ աղէկ ուրեմն, պարոն ֆէննը-
տի, կ'ըսէր ճոյ:

— Էյ աղէկ ուրեմն, տղաս:

— Ահա ժամանակը կը մօտենայ.

կ'երևայ թէ մենք դէպ 'ի լուսին ճանա-
պարհորդենք պիտոր:

Կը շարունակուի:

ՊԱՐԻՒ ՍՈՒՐԲ ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ

ՍՏՈՐԵՐԿՐԵԱՅ ՄԱՏՈՒՌԸ

Ինչպէս արեւելք և հիւսիսային Ռու-
սաստանի մէջ, ասանկ ալ հարաւա-
յին Խաղիա՝ Ս. Նիկողայոսի մեծ յարգ
ու պատիւ կ'ընծայեն: Ռուսաստան
« Նիկողայոս Աքանչեւագործ » կը կոչեն,
և է տէրութեան պաշտպան սուրբը. ու-
րիշ երկիրներ ալ մեծ պատիւ կ'ընծա-
յեն այս սուրբիս, այլ անոր մեծագոյն
ու փառաւոր պաշտօնը՝ Պարի Խաղիոյ
քաղքին մէջը կը կատարուի:

Չենք ուզեր այս սուրբիս վարքը գրել
հոս և անոր հրաշագործութիւնները
յիշել՝ որ դարէ դար մեզի աւանդուած
են. միայն իր կենաց ժամանակը յի-
շենք՝ որ երրորդ ու չորրորդ դարուն մէջ
տեղուանք եղած է. իր հայրենիքը Պա-
տարա՝ փոքր Ասիոյ քաղաք մըն է: Միւ-
ռայի եպիսկոպոս ըլլալով՝ Նիկիոյ Ժո-
ղովքին ներկայ գտնուեցաւ, ուր ախո-
յեան հանդիսացաւ Արիոսեանց աղան-
դոյն դէմ: Երբ չորրորդ դարուն կէսե-
րը, դեկտեմբերի 6ին մեռաւ, ամեն
կողմէն Ժողովուրդը կը վազէր անոր
մարմինը տեսնելու, որ ըստ աւանդու-
թեան իւղային քրտինք մը կը վազցնէր:
Ս. Նիկողայոսին նշխարքը 1087ին Մա-
յիսի 9ին Պարի քաղաքը փոխադրուե-
ցան, և նոյն տարին ձեռք զարնուեցաւ
իրեն ընծայուած եկեղեցւոյն շինութեա-
նը: Այս տաճարս մէկ երկայն թևէ մը
կը բաղկանայ, որուն կամարաչէն յար-
կը իրեք կարգի սիւներու վրայ կը հանդ-
չի: Շիրիմը խորանովը հանդերձ՝ եկե-
ղեցւոյն մէջ տեղը կանգնուած է ամ-
բողջ զուտ արծըթէ, որուն չորս կողմը
վանդակապատ մը կայ. խորանին չորս
կողմերուն վրայ քանդակներ կը տես-
նուին՝ որ սրբոյն մէկ քանի հրաշքը կը
նիւրկայացնեն. և առջևի կողմէն ծակ մը